נח: רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

אלא ודאי חמרא הוא ונסביה. פ״ה אע״ג דמוקמינן ליה במוריק אורוקי אפ״ה מיישינן דלמא נגע ונסך ואתן הוא דלא רמינן אדעתין למיחזי משמע מתוך פירושו דבהרקה לבד לא מנסך ליה ליאסר בהנאה וגם ר״ת כתב דבמוריק אורוקי אינו אסור בהנאה וקשה דהא במסקנא דמילתא לקמן בסוף פירקין כתוב ברור הפירושין כחו של עובד כוכבים כגון דמוריק אורוקי [ג]הכיר בו שהוא יין אסור בהנאה מדרבי יוחנן בן אחוה אלמא בההוא עובדא דהכא מטעם כחו ולא משום חשד מגע ונקמן (דף פ.) נמי עובד כוכבים אדעת ישראל אכוכא חמרא אסור ופי׳ הקונטר׳ אסור אף בהנאה מידי דהוה אין שמוגו עובד כוכבים ועוד אדרבה כבי אתי גוונא ע״י הרקה היו מנסכין שהיו מערין יין לספלים וי״ל דמה שהולכך לפרש נגע היינו לאסור אף מה שבפנים שלא עירה עדיין דהא אמרינן לקמן (דף עב:) גבי עובד כוכבים המערה דנפיק לבראי דמנגא גזרו ביה רבנן דגזרו דמנגא לא גזרו ביה רבנן ור״י פי׳ ונסביה שהריקו בכוונת ניסוך: **והא** נגע ביה בנטלא וה״ל מגע עובד כוכבים שלא בכוונה ואסור. תימה אי ר׳ יהושע בן לוי סבר לה כשמואל דשרי תיוק בן יומו ואף בשתיה א״כ הוא הדין מגע גדול שלא בכוונה ואפילו בידו דהא לעיל מדמי לההוא ליצנא דלא גרים ריצא דלוליבא וא״כ מאי קא פריך דהא שלא בכוונה הוה שהיה סבור שהוא שיכרא וי״ל דלעיל כי פרכי ליה לרב מתיוק בן יומו בכל שכן קא פרכי׳ מדאסר בתיוק לאינו בר כוונה כלל כ״ש שיאסר מגע גדול שלא בכוונה שהרי בר כוונה הוא ויכול לבא לידי ניסוך אבל ואפי׳ מגע גדול חמור ואפי׳ שלא בכוונה ליאסר בשתיה ואפילו לשמואל: **שמסכו.** שמזגו עובד כוכבים לתקנו [ד] בשתיה אסור אף בהנאה ואע״ג דלא נגע משום הרחקת עבירה כדאמרינן לך לך אמרין גזירא כו׳ מיהו נמצא בפירוש אחרים של רש״י אסור בשתיה משום הרחקת עבירה אבל בהנאה ואפי׳ לא מיתסר דלא עדיף מנגיעה ע״י ד״ת שלא בכוונה (לעיל דף מ.) וגם ר״ת כ׳ דכל לך לך לא אמרינן בהנאה וה״נ דאמרינן בסמוך לא הכרח על יינם משום יין נסך אלמא קנם הוא דקנים להו משום לך לך אמרין ובסמוך מזא אמרת דמזגי עובדי כוכבים ושתו ישראל ואסר להו נפרש ואסור אף בהנאה מטעם קנם כדפרש׳ ואע״ג דלא מפרש ליה בהדיא מ״מ הכי הוא מידי דהוה אמיא דסגדי עובדי כוכבים ושתו ישראל דאסר להו בהנאה משום עבודת כוכבים: **כדכתיב** קאמינא **מסבה** יינה. ואע״ג דכתיב נמי (שיר ז) אל יחסר המזג ההיא מזיגה ביין עצמו אבל מסיכה הוא תיקון מיס ביין: **כתב** הר״י ז״ל בזמן הזה עובד כוכבים שסכך ביינו של ישראל מותר למכרו לעובדי כוכבים דלא בקיאי בסכסון כדפרישית לעיל אבל בשתיה אסור ודוקא שלא נתכוין ליגע כדי להכעיס לישראל ולהפסידו אבל אי חזינן לדעתיה דעובד כוכבים שנוגע ביינו של ישראל כדי להכעיסו ולהפסידו ההוא שרי אפילו בשתיה דכה״ג לא גזרו רבנן והיכא דזרק ליה העובד כוכבים החפץ לבור כדי להכעיס ואפילו אחזיל מיניה [ד] כגון שתפס בו מותר בשתיה וכן אימת בתשובת רב היי בר נחשון גאון ובפסקי ריב״ל וכן מוכח הסוגיא קרוב הדבר בעיני דאפי׳ אם נגע העובד כוכבים בידו להכעיס מותר בשתיה וכ״כ בתשובה פעם אחת היה בורו של ישראל מלא יין ובא אנס אחד ונתן ידו לתוכו להכעיס והיה שם זקן אחד ירא שמים שסופו נהרג על קידוש השם בעו״ה ושמעינו שלקח מן היין בכלי ושתה ממנו בפני האנס כדי שלא יהא רגיל לעשות כן לישראל אחר עכ״ל הר״י: **אדמקטורך** עליך זיל הדר. פי׳ הקונטר׳ בעוד שבגדיך עליך חזור אצלם והתר להם ולא תשהה אפי׳ לנוח מטורח הדרך ויפה כוון דאין לפרש שלא תפסיד בגדיך בהולאתך דבשביל שטעית תצטרך לשלם כדאמרינן בפ״ק דסנהדרין (דף ו.) דהא מוקמינן ליה התם בנשא ונתן ביד ועוד דהא רשב״ל מומחה לב״ד הוה ופטור מלשלם: **בצר** לאו היינו בצרה. והא דאמר רשב״ל [ה]בפ״ק דמכות (דף יב.) ג׳ טעיות עתיד שר של רומי לטעות כו׳ כסבור שגלה לבבל והוא גולה לבצרה היינו לבתר דשמעה מר׳ יוחנן דסבר אינו דבבל לאו היינו בצרה אז הוה כי גם בטעות זה יטעה שר של רומי בבל לאו היינו בצרה פי׳ אלא חולה לארץ היא ואינה מיינת במעשר ולכך הזקיקו ר׳ יוחנן להתיר להם ומשמע מהכא [ה](לחו״ל) לא מיחייב במעשר וכן משמע בפ״ק דחולין (דף ו: ושם ד״ה והתיר) גבי ר״מ שאכל עלה של ירק בבית שאן והתיר ר׳ בית שאן כולה על ידו משום דהוה סבר דבית שאן מחו״ל היא ובקשה לאילו בכל שאר התלמוד משמע דחו״ל חייבת במעשר דקאמר בבכורות בפ׳ עד כמה (דף מ.) ובפ״ק דבילה (דף ט.) תרומת חו״ל אוכל והולך ואח״כ מפרש וכן רבה מבטיל לה ברוב ואכיל לה בימי טומאתו וקאמר נמי התם [ו] רב עוקבי הוה ליה גובא דחמרא דתרומה ובפ׳ בנות כותים (נדה דף נב.) מעשה היה בפומבדיתא והטבילוה קודם לאפה ויש רוצים לומר דהני מילי בדגן תירוש ויצהר דבארץ גופה מיחייב מן התורה ולכן בחו״ל גזרו רבנן אבל בשמעתין ובפ״ק דחולין (דף ו:) מיירי במעשר ירק דאפי׳ בארץ נמי לא מיחייב אלא מדרבנן ולכך בחו״ל לא גזור ולא הזיקה דהא גבי צלף נמי דלא מיחייב בארץ אלא מדרבנן אמרינן בפ׳ כילד מברכין (ברכות דף לו.) דחייב אף בחו״ל דקאמר בצלף של ערלה בחו״ל זורק האביונות ואוכל הקפריסין ומימא הלכה כר״ע אי אשמעינן הלכה כר״ע הוה אמינא אפי׳ בארץ כו׳ ולאשמועינן כל המיקל בארץ הלכה כמותו בחו״ל אי אשמעינן הכי הוה אמינא ה״מ גבי מעשר דבארץ גופה דרבנן אבל גבי ערלה כו׳ ועוד אמרינן בפ״ק דבילה (דף יב:) מולגין מלילות ומפרכין בקטניות ביו״ט א״כ מצינו תרומה שזכאי בהרמתה אלמא בקטניות שהוא כשאר פירות מצינו תרומה בחו״ל ותירץ ר״ת דהכא ובפ״ק דחולין מיירי בדמאי כדתנן במס׳ דמאי (פ״א מ״ג) מחייב ולהלן פטור מן דמאי דבדמאי הקילו ואם תאמר והא דתנן (דמאי פ״ב מ״ה) אלו דברים מתעשרים דמאי בכל מקום הדבילה התמרים והחורז והכמון וא״כ לימא ליה ר״ש בן לקיש לרבי יוחנן בהני פירות אסרי להו וי״ל דרבי יוחנן היה יודע שלא אסר בחותם פירות דוקא מיהו הקשה

מימר אמר סלקא דעתיה דרבנן כי הני שיכרא קא שתו אלא ודאי האי חמרא הוא ונסביה מאן דשרי שפיר שרי מימר אמר ס״ד דרבנן כי הני חמרא קא שתו וא״ל לדידי תא אשקינן אלא ודאי שיכרא הוא קא שתו ולא נסביה והא קא חזי בלילא והא קא מרח ליה בחדתא והא קא נגע ביה בנטלא וה״ל מגע עובד כוכבים שלא בכוונה ואסור לא צריכא דקא מוריק אורוקי וה״ל כחו שלא בכוונה [א]וכל כחו שלא בכוונה לא גזרו ביה רבנן בעא מיניה ר׳ אסי מר׳ יוחנן יין שמסכו עובד כוכבים מהו א״ל ואימא מזגו א״ל אנא כדכתיב קאמינא [ב]טבחה טבחה מסכה יינה א״ל [ג]לשון תורה לעצמה לשון חכמים לעצמו מאי א״ל [ב]אסור משום [ג]לך לך אמרין גזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב רבי ירמיה איקלע לסבתא חזא חמרא דמזגי עובד כוכבים ואישתי ישראל מיניה ואסר להו משום לך לך אמרין גזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב אתמר נמי א״ר יוחנן ואמרי לה א״ר אסי א״ר יוחנן יין שמזגו עובד כוכבים אסור משום לך לך אמרין גזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב ר״ל איקלע לבצרה חזא ישראל דקאכלי פירי דלא מעשרי ואסר להו חזא מיא דסגדי להו עובדי כוכבים ושתו ישראל ואסר להו אתא לקמיה דרבי יוחנן א״ל אדמקטורך עלך זיל הדר בצר לאו היינו בצרה [ה]ומים של רבים אין נאסרין רבי יוחנן לטעמיה דא״ר

מימר אמר. הא׳ עובד כוכבים כדעתיה: **סלקא דעתיה דרבנן.** משיכי כי [ה] הא׳ שתו שיכרא בחמיה אלא ודאי חמרא הוא ונסביה לעבודת כוכבים ואע״ג דמוקמינן דמוריק אורוקי אפ״ה מיישינן דלמא נגע ונסך ואתן הוא דלא רמינן אדעתין למיחזי דבישראל הוה מחזקינן ליה: **ומאן דשרי שפיר שרי מימר אמר.** הא׳ עובד כוכבים סלקא דעתיה רבנן כשרים כי הני חמרא הוו שתו ואמרי לדידי מא אשקיין בחמיה: **בחדתא.** יין חדש אין לו ריח: **והא קא נגע בנטלא.** ס״ד שהיה שואב היין מהחבית בכלי שאמו נטלא ופריך והא נגע ביה בחמרא ע״י נטלא והיכי נמי דלא ידע דחמרא הוא הוה ליה מגע שלא בכוונה ומסיק: ומשני **דקא מוריק אורוקי וה״ל כחו שלא בכוונה.** שלא ידע שהוא יין וכחו שלא בכוונה לא גזור אפילו בשתיה: **שמסכו.** שמזגו שאתן בו מים לתקנו לשתיה שכן דרך יינם חזק כשהיו נותנין אותו בכוס נותנין בו מים לפי שהוא חזק. יין של ישראל שמסכו עובד כוכבים מהו: **אסור.** אע״ג דלא נגע גזרו רבנן בכחו לאסרו בשתיה משום הרחקת עבירה אבל בהנאה ואפי׳ לא מיתסר דלא עדיף מנגיעה ע״י ד״ת שלא בכוונה (לעיל דף מ.) כי ההוא דנגע בלוליבא בחמרא ושרייה רב בהנאה: **הוא דאכלי פירי דלא מעשרי ואסר להו.** דקסבר בגרה היא בגר במדבר בארץ המיסור וכיון דמע״י (ג) מיינין פירותי׳ במעשר: **אדמקטורך עלך.** בעוד שבגדיך עליך חזור אצלם והתר להם ולא תשהה אפילו לנוח מטורח הדרך: דתלשינהו

מסורת הש״ס

ה) [חולין קלז:]. ו) [לעיל ח. שבת יב. פסחים מ: כ״מ לב. לקמן נט. יומות מו.]. ז) ל״ל והכיר. ד) [ל״ל בפ״ב]. ח) (ר״מ מ״ז). ט) [ביצה יב:].

תורה אור השלם

ז. טְבוּחָה טְבוּחָה מְסֻכָּה יֵינָהּ אַף עָרְכָה שֻׁלְחָנָהּ: משלי ט ב

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה סלקא וכו׳ כי הני שתו: (ב) ד״ה חזא וכו׳ דמע״י היא מיינין: (ג) תוס׳ ד״ה שמסכו וכו׳ לתקנו לשתיה: (ד) ד״ה כתב הר״י וכו׳ אחל מיינים ומיניה כנון:

עין משפט נר מצוה

עה א מיי׳ פי״ב מהל׳ מאכלות אסורות הלכ׳ ו סמג לאוין קמח טוש״ע יו״ד סי׳ קכה סעיף ח [וסעיף יח]:

עו ב מיי׳ פי״ג שם הלכה יג סמג שם טוש״ע יו״ד סי׳ קכה סעיף ז:

עז ג מיי׳ פי״ח מהל׳ עבודת כוכבים הלכ׳ ב ועיי׳ בהשגות סמג לאוין מה טוש״ע יו״ד סי׳ קמה סעיף ח:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com